

Szerecsenmosdatás

Tanmese Aiszóposz nyomán

Egy Hamburg városából való kereskedő jártában-keltében egy távoli menekülttáborba jutott. Ott olcsó pénzen szerecsen vendégmunkást fogadott fel, akit embercsempészek raboltak el hazájából, és kalózok hoztak át a tengeren. Az új szerzeményt menedzsernek szánta régi háznagya mellé, mivel az már majd megszakadt a sok munkában, ráadásul nem is tudott neki eleget fizetni. Ez a háznagy egyébként az egykor leigázott öt keleti tartomány egyikéből származó, felszabadított fehér rabszolga volt.

Mikor azonban a kereskedő odahaza jobban szemügyre vette a szerecsent, túl feketének találta, és azt gondolta, azért olyan a színe, mert előző gazdája nem gondozta eléggé, és nem törődött eleget se a külsejével, se a lelki világával. Bár mások szerint a szerecsen azért volt olyan fekete, mert a menekülttáborba kerülése előtt egy étteremben feketén alkalmazták feketemosogatónak, és így kereste a csekély fekete kenyérre valót, ráadásul elrablói kalandos útjuk során a Fekete-tengert is érintve hozták Afrikából Európába, és nem csoda, hogy végül ebbe a sok feketeségbe belefeketedett. Akár így történt, akár úgy, a kereskedő először is udvari fényképészével lefényképezte magát az újdonsült menedzser társaságában, attól kezdve pedig többé már nem szerecsennek, hanem afro-európainak vagy afro-germánának nevezte, amit háza népétől is szigorúan megkövetelt. Azok ettől annyira megszeppentek, hogy a szerecsenhez nagyon hasonló szerencse szót sem merték többé a szájukra venni, és inkább mázlit mondtak helyette. Ugyanígy lett fokozatosan a gasztronómiában és gyógyászatban oly népszerű szerecsendióból muskátldió, ám a vendégmunkás mind ettől még mindig ugyanolyan fekete maradt.

Gondos gazdája azonban nem adta fel, és polgárjogi kezdeményezésre éppen nyelvtisztító mozgalmat indított volna a széltében-hosszában elterjedt szerecsenmosdatás, szerecsent mosdatni kifejezések megváltoztatásának céljából, amikor egyszer csak a homlokára ütött:

– Hát ez az! Van azért igazság ezekben a régi bölcsességekben, még ha a szemléletük mára már elavult!

És attól kezdve szappant, mosóport, fürdővizet nem kímélve mosdatni kezdte a szerecsent, hogy kifehéredjen. Hiába volt azonban a sok krémszappan, folyékony szappan, babaszappan, zöldszappan, az Ariel meg a Pervol mosóporok, a márkás zuhanyfürdők, a samponos fejmosások, a dörzsölés, a csutakolás, a legfinomabb hátmosó kefék, szivacsok, válogatott masszőrök és mosónők – a vendégmunkás színét mégsem tudták megváltoztatni. Ellenben a gazdája maga végül belebetegedett a sok fáradozásba és aggodásba, ágynak dőlt, a mosdatást pedig abbahagyta, nehogy a fürdővízzel együtt véletlenül még szegény szerecsent is kiöntsék. Megbetegedéséhez nagymértékben hozzájárult az a sok hangos tüntetés és tiltakozás is, amelyeket az éber polgárjogi szervezetek és aktivisták tartottak a fürdőszoba ablaka alatt az emberi méltóság védelmében.

Lábadózás közben a betegnek eszébe jutott, hogy ha mást nem, talán a fekete haját mégiscsak világosabbra lehetne festeni. Ilyesmit a nők is tömegesen elkövetnek, nemcsak öregkorukban, amikor megöszülnek, és nem hajlandók tudomásul venni az idő múlását, hanem fiatalon is, amikor szeretnének megújulni, és ennek legfőbb akadályát a velük született, természetes hajszínben látják. Erre a gondolatra a kereskedő rögtön meggyógyult, és azonnal munkához is látott. A szőkítő porok, hajfestékek meg is tették a magukét, a szerecsennek hamarosan szép, szőke frizurája, melléje szőke szemöldöke és szempillája lett. Sőt, a cél érdekében szakállt és bajuszt is növesztettek vele, amit szintén szőkőre festettek, és lévén dús arcszőrzete, ez tovább fokozta a hatást. Ám gazdája mégsem érte be ennyivel. Különösen akkor háborgott továbbra is a lelkiismerete, amikor a szerecsen menedzsert és a fehér háznagyot munkavégzés közben egyre gyakrabban együtt látta. Nagyon bántotta, hogy miért nem lehetnek ezek ketten teljesen egyformák. Olyan egyformák, mint két tojás. Egy ilyen alkalommal, amikor éppen ezen töprengett, egyszer csak megint a fejéhez kapott:

– Ha már a feketét nem sikerül fehérre mosdatni, talán meg kellene próbálni a fehéret befeketíteni!

Tüstént nyilvános bűnbánatot tartva beismerte, hogy tulajdonképpen ezzel kellett volna kezdenie. Ez lett volna a legbiztosabb. Hiszen a barnítás, akár csak a hajszőkítés, nem sért semmiféle emberi jogot, az egész fehér világ télen-nyáron barnulni akar, meztelenül napfürdőzve a strandokon, és fényfürdőzve a szoláriumokban vagy más hasonló helyeken. Ez már a kezdet kezdetén fényesen bizonyította volna, hogy egyenlő mértékkel mér, és még a látszatát is kizárta volna annak, hogy esetleg a bőrszín szerint akarná megkülönböztetni embereit, amivel a tüntetők olyan igaztalanul megrágalmazták.

Kancellistáival haladéktalanul meg is terveztetett egy kiváló feketítő programot a Fekete Péter Szoláriumban, amelynek már a neve is biztos sikerrel kecsegtetett. El is indult a feketítés a legkiválóbb faktorszámú barnító- és napozókrémekkel. Csakhogy ez a fehér háznagy igazi albínó típus volt, kék szemekkel, világos szemöldökkel és szempillával, hirtelenszőke hajjal, hófehér bőrrel, amelyen semmiféle UV-fény nem fogott, hiába kengették, hiába forgatták a cel-

lában egyik oldaláról a másikra, aminek eredményeként csak a szeplői jöttek elő, a végén pedig már inkább egy grillcsirkéhez kezdett hasonlítani, és nem a szerecsenhez. Szegény boldogtalan zúgolódás nélkül tűrte a megpróbáltatásokat, hiszen a kereskedő alkalmazásában nagyon jó helye volt, úgy élt, mint hal a vízben, és a sorozatos barnítási kudarcok miatt most attól tartott, hogy el is bocsáthatják, és felvesznek helyette egy kedvezőbb bőrtípusú háznagyot. Holott benne igazán megvolt a jó szándék, ő boldogan színt váltott volna.

A kereskedő most konzíliumot hívott össze a legkiválóbb bőrgyógyászokból és mesterkozmetikusokból, akik hosszas tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy az egyedüli üdvözítő módszer a természetes napfény lehet. Márpedig ez a napfény német földön, annak is az északi felén, köztudottan túl kevés és túl gyenge egy ilyen komplikált eset orvoslásához. Ergo a páciens külföldön kell napoztatni. Egy exkluzív idegenforgalmi társasággal karöltve el is készítették a négy földrészre kiterjedő útvonalat: Mallorcára, Ibizára, Leszboszba, Tunéziába, a török riviérai Antalyába és befejezésül a karib-tengeri Dominikai Köztársaságba.

A háznagy a szakemberek és egy éber polgárjogi aktivista társaságában, aki akkoriban ott tüntetett a fürdőszoba ablaka alatt, el is kezdte a hosszú menetelést. Nem a konzílium tehet róla, hogy a feketítő kúra nem sikeredett teljesen felhőtlenre. Mallorcán és Ibizán a sok munkanélküli spanyol rontotta a levegőt és takarta el a napsugarakat. A tunéziai tengerparton a strandot arab terroristák rajtaütése miatt hosszú napokra bezárták. Leszbosz szigete, ahol két és félezer éve Szapphó szerelmes verseit szavalták, most afgán, szír, pakisztáni, bangladesi, kurd, iraki meg ki tudja, honnan jött menekültek bábeli zsvijától volt hangos. Ráadásul, amikor a helybeli görögök megtudták, hogy a háznagy honnan érkezett, meg akarták verni, mert az utóbbi időkben egyre kevesebb lett a nyugdíjuk meg a fizetésük, amiben valamiképpen a németek kezét látták. Ugyanez volt a helyzet Antalyában a törökökkel is. Így aztán a tengerentúli Dominikába már el se mentek. Elsősorban azért nem, mert a kellemetlen közjátékok mellett a barnítás teljes csődöt mondott. A háznagy bőre a legmediterránabb napsütésnek is makacsul ellenállt, és minden helyszínen barna helyett vörösre perzselődött, utána pedig hámlani kezdett. Miért pont a Karib-tengeren történt volna meg a csoda?

Ekkor a kereskedő végső kétségbeesésében visszaemlékezett az egy ízben már jól bevált módszerére, és megint a fejéhez kapott:

- Ha mást nem, talán a háznagy hirtelenszöke haját mégiscsak sötétebbre lehetne festeni. Úgy is lett. Az eljárás tökéletesen sikerült, a haja mellett a háznagy szemöldöke és szempillája is olyan bogárfekete színt kapott, mintha így született volna. A szakáll és bajusz növesztése viszont kevesebb sikerrel járt, mivel minden próbálkozás ellenére az arcán csak gyér szőrzet serkedezett, ám feketére festve az is jobb volt a semminél.

Azóta a hamburgi kereskedőnek van egy fekete bőrű, szöke hajú, szöke szemöldökű, szöke szempillájú, szöke bajszú és szakállú vendégmunkása, akit

hamarosan fel kíván szabadítani, és egy fehér bőrű, fekete hajú, fekete szemöldökű, fekete szempillájú és gyéren lengedező fekete bajszerű, fekete szakállú háznagya, akit már felszabadított. A kettő egymás mellett a serény és egyre hatásosabb munkavégzésük közben annyira tetszik neki, hogy nem tud betelni a látványukkal.

A mese feketén-fehéren bizonyítja, hogy bizonyos körülmények között, kellő kitartással és leleménnyel a természet eredeti vonásai is megváltoztathatók, csak akarni kell.

A bátor és a vakmerő, avagy a kertész kutyája

Egy ragyogó május végi napon, amikor mindenkinek már csak nyűg volt az iskola, a május végi napnál is szőkébben ragyogó Gréta óra közben az ablakhoz sétált, elálmodozva kinézett a virágzó hársfára, és minden előzmény nélkül így szólt:

– Ki ismeri a járást a kastélyba?

Nem mondta, de mindenki tudta, hogy az állatorvos feleségének nemrégén gyereke született. Biztosan őt akarja meglátogatni. Azelőtt is gyakran járt össze vele, ilyenkor az állatorvosné mindig elébe jött, de most nem ér rá ilyesmire. Noha bejáratos Simon sem volt a kastélyba, a járást mégis ő ismerte a legjobban, hiszen ott laknak a tőszomszédságában. Így neki kellett volna jelentkeznie. De Kari megelőzte:

– Én – vágta rá szinte azonnal Gréta kérdésére.

– Akkor szeretnék megkérni, hogy kísérj fel az állatorvosékhöz.

– Mikor?

– Három órakor találkozunk a kapuban.

Kari az ilyen, egyenesen neki szóló kérdéstől vagy kivált kéréstől akkor is ellágyul, ha Gréta valami hivatalos, pedagógiai célzattal teszi fel neki. Például, ha elmondhatja vele a *Magyarország köröskörül füstölög, gépek, kohók, gyárok, hangja dübörög* kezdetű verset, amit csak ő képes megtanulni, vagy ha a tankönyv olvasmánya alapján ecsetelnie kell az éhező gyerekek szenvedéseit a láncos kutya birodalmában. De ez a bízást személyesnek nevezhető felkérés, hogy Gréta útikalauza legyen, őt is zavarba hozta, még ha saját maga is kényszerítette ki hirtelen jött elhatározásával. Más valaki ilyen feldúlt lelkiállapotban rögtön hebegni-habogni kezd, torkán akad a szó, aztán mint a levegőért kapkodó ful-

doklónak vagy sikerül válaszolnia, vagy nem. Kari azonban, ha nagy néha zavarba is jön, a lélekjelenlétét soha nem veszíti el. Most is szép ráérősen becsukta a pad alatt a könyvet, aminek olvasása egyáltalán nem akadályozta meg abban, hogy a körülötte történő események megszűrésével bármely pillanatban készen álljon az ilyen lehetőségek azonnali észlelésére, majd utánozhatatlan hanyagsággal és még utánozhatatlanabb eleganciával kurtán így válaszolt:

- Ott leszek.

Ha óra után megkérdeznék, hogy ebben a pillanatban a hányadik oldal hányadik soránál tartott, pontosan meg tudná mondani, sőt még szó szerint idézni is tudná, amit olvasott. De azért egészen mégsem térhetett magához. Amikor alig néhány perc múlva véget ért az óra, aznap egyébként az utolsó, a padban felejtette a könyvet, amit Simon vitt utána, abban a reményben, hogy kihasználva a ritka alkalmat, most az egyszer fölébe kerekedhet, és talán meg is leckéztetheti.

- Te tisztára megbolondultál.

- Én?

- Igen, te.

- Miért?

- Csak ne játszd meg magad!

- Nem játszom.

- Hogy fogsz felmenni vele?

- Hova?

- Hova, hova! A kastélyba!

- Hogy? Hát két lábon.

- Még van kedved szórakozni?

- Most mit sírsz?

- Nem sírok, csak a Komisz darabokra tép.

- Majd te velem jössz.

- Azt lesheted.

- Akkor te játszottad meg magad, nem én.

- Dehogyan játszottam.

- Hát akkor?

- Nem a kutyától félek.

- Akkor mitől?

- A kertésztől.

- Az nem harap.

- Ősszel elkapott, amikor diót szedtem.

- Már rég elfelejtette.

- A múltkor meg letaroltam neki az összes tulipánját. Arra még emlékszik.

- Nem tudja, hogy te voltál.

- Csak sejti. Az épp elég.

- Ha hárman leszünk, úgysem mer bántani.

- De a Komisz is megjegyezte magának. Annak mindegy, hányan leszünk.

- Szóval mégis megjátszottad magad.

- Mondom, hogy nem.
- Akkor minek hencegsz folyton azzal, hogy nem félsz tőle.
- Nem is félttem, csak most.
- Persze! Pont most! Gyáva nyúl.
- Én gyáva nyúl?
- Igen, gyáva nyúl, és kész!
- És mit fogsz mondani Grétának?
- Hogyhogy mit fogok neki mondani?
- Ha rólam kérdez.
- Azt, hogy ott laksz!
- Na és?
- És véletlenül arra jártál. Úgyis folyton arra lödörögsz. Nem igaz?
- Fogjuk rá.
- Aztán felkísérsz bennünket.
- Miért kísérnék?
- Csupa udvariasságból.
- Hányra is jön?
- Mintha nem hallottad volna.
- Nem figyeltem.
- Háromra.
- Háromra?
- Igen. Pont három órára. De nem hajnali háromra.
- Abbahagyod végre?
- Szóval tizenöt órára.
- Majd meglátom.
- De pontos légy ám. Egy nőt nem illik megvárakoztatni.
- Nesze, a könyved! Még egyszer nem viszem utánad.
- Most se kellett volna.
- Szívesen...
- Akkor ott leszel?
- Hát jó - mondta kelleetlenül, mintha a fogát húznák.
- Várlak.

Erre már nem lehetett mit mondani. Hiába. Karival nem lehet vitatkozni. Mindig az övé az utolsó szó. Addig csúri-csavarja. Tessék. Most is fölébe akart kerekedni, meg akarta leckéztetni, és a végén ő csinált belőle bolondot. Mint mindig. Aki olyan szavakat használ, hogy hencegsz, aki kétszer is gyáva nyúlnak nevezi, aki olyanokat tud, hogy egy nőt nem illik megvárakoztatni, és úgy köszön meg egy szívességet, hogy nem is kellett volna - az mindig felül marad. Mindegy. Legalább most az egyszer megmutatja neki. Hogy nem játszotta meg magát. Próba szerencse. Még ha a Komisz tényleg darabokra tépi, akkor is megmutatja neki.

Hát persze, a Komisz! A hatalmas, piszkosfehér színű, gubancos szőrű komondor! Aki a kastély régi gazdájának tulajdona volt, és akin ma már évek óta

egyszerre hárman is osztoznak: a régi tulajdonosnak a volt kertésze, aki most afféle mindenés lett, aztán a két új lakó, az állami gazdaság igazgatója és az állatorvos. Hogy Komisz korábban milyen természetű kutya volt, nem tudni. De amióta köztulajdonba került, vagyis amióta egyszerre három urat szolgál, kiszámíthatatlan lett. A kertész igazi rendőrszerepre kárhoztatja. Ráuszítja a hatalmas kastélykert körül ógyelgő vagy rosszban sántikáló gyerekekre és minden más gyanús alakra, ha pedig úgy tartja kedve, láncra köti, vagy éppen szabadon engedi. Az állatorvos viszont kimondottan kísérleti célokra használja. Hatalmas dorongokat cipeltet vele, beengedi hol a kaparászó tyúkjai, hol a totyogó kacsái közé, figyelni a viselkedését, és még jegyzeteket is készít róla. Az igazgató viszont egyszerűen átnéz rajta, mint az ablaküvegen, mondhatni kutya se veszi. És Kari most ebbe a kiszámíthatatlan veszedelembé akarja bele-rángatni. Magával együtt. A barátságukra hivatkozva. Hogy Gréta előtt villoghasson. Az ő bőrére.

Maga a kastély a kert belső végében szinte belesimul a meredeken aláfutó, erdős hegyoldalba, és a kertkaputól fényesen csillogó, sárga kavicssal felszórt, kanyargós, hosszú út vezet fel hozzá, kétoldalt sűrű rododendron bokrokkal. Aki egyszer ezen a kapun betette a lábát, ki van szolgáltatva Komisznak, pontosabban Komisz kedélyhullámzásainak. Ha éppen az állatorvos hatása alatt áll, barátságosan fogad minden jöttmentet, felugrik rá, nyalogatja és játszik vele. Ha az igazgatóról vannak a legutolsó emlékei, maga is levegőnek néz mindenkit, és akár az egész kastélyt is ellophatnák az orra előtt kertestől, hegyoldalastól, mindenestől. De ha előzőleg a kertésznél szolgált, akkor Isten ments tőle! Akkor letépi bárkinek a nadrágját, agyaraival beleharap a lábába, bokájába, amint számtalanszor meg is történt már nemcsak gyerekekkel, de felnőtten is. És a memóriája is éppen olyan jó, mint a gazdájáé. Nem felejt semmit és senkit.

Eddig ez a Komisz meg a kastély volt az egyetlen ütőkártyája Karival meg a nyomasztó fölényével szemben, amelytől mindig olyan jelentéktelennek érezte magát. Iskolába menet minden reggel a kastély hosszú léckerítése mellett haladtak el. Ő behúzott nyakkal, szaporán szedte a lábát Kari nyomában, aki hosszukat lépve, a karjait lóbálva nagy hangon mesélte legújabb olvasmányait felfedezőkről, autókról, repülőkről, gengszterekről, legújabban pedig nőkről. Szóval szóhoz se tudott jutni mellette. Hogy ne kelljen folyton szájátva hallgatnia, idővel beszerzett magának egy rövid mogyorófa botot, amit újabban mindig végighúz a kerítés lécein, és ha az éktelen csattogásra a kert mélyéből felhangzik a tompa kutyaugatás vagy a súlyos lánccsörgés, szerényen megjegyzi:

– Ismerem ám a Komiszt! Be is merek menni hozzá. Engem nem bánt.

És ez hat. Erre még Kari is abbahagyja a történeteit gengszterekről, repülőkről, autókról, felfedezőkről, legújabban pedig a nőkről, és úgy néz rá, mintha tartaná valamire. Ebből okulva és ezen felbuzdulva egy idő után a kert növényritkaságaival, virágaival is előhozakodott neki. Hogy azokat is közelről látta. Sőt a nevüket is tudja. Csupa előkelő, idegen név. Rododendron. Mahónia. Bukszus. Japán tulipánfa. A siker azonban itt már korántsem volt akkora. Ha könyvből

is, de Kari szinte kivétel nélkül mind ismeri őket. Viszont a kutya meg az ő állítólagos bátorsága, hogy nem fél tőle, az már valami. Ennek köszönheti, hogy időnként ebben, de egyedül és csakis ebben még egy kis tekintélyt is szerzett előtte. Persze egy Kari csak a tényeknek és a tetteknek hisz. És most eljött a tettek ideje! Ám a látszat néha csal. Ami a Komiszhoz fűződő viszonyát illeti, abból Kari csak annyit láthatott, hogy amikor az ő szukájuk tüzelni szokott, Komisz állandóan náluk vendégeskedik, méghozzá az állatorvos kísérleteikor mutatott, erősen idomítható, simulékony, barátságos kedélyállapotában. Ilyenkor még egy sintért vagy egy tolvajt se bántana. És ebből vont le Kari azt a téves következtetést, hogy csakugyan jól ismeri. Pedig igazából rettenetesen fél tőle. Amikor például legutóbb náluk koslatott, odajött hozzá és körülszimatolta. Ő magától soha nem merészkedett volna a közelébe. Szóval odajött hozzá, körülszimatolta, mire ő remegni kezdett, mint a kocsonya, aztán megdermedt, mint a kő, meg se mert moccanni, még a lélegzetét is visszafogta. Otthon, a saját házukban, a saját udvarukon. Mi lesz, ha most be kell mennie a kastélyba, ahol a kutya az úr. Hiszen fél tőle, talán Karinál is jobban fél. Különösen a diólopás óta.

Ami pedig a kastélykert titkait illeti... Igazából egyenes úton nem is járt soha odabent. Csak egy kisgyerekkori emléket őriz róla, amikor anyja vitte be oda: sárgán csillogó kavicsokat, egy vörös keresztes, hófehér autót, egy fehér ruhás, fekete szemüveges öregembert, akit kiségitenek az autóból, és aki aztán nemsokára meg is halt. A helyébe jöttek az új lakók. Az állatorvos a feleségével és az igazgató egymaga, család nélkül. Az ő szemében azonban semmi nem változott. A kertész továbbra is ugyanolyan dühösen üldözött el mindenkit a kastély és a kert környékéről, mint azelőtt.

Csak egyszer próbálkozott még bejutni, tavaly ősszel, amikor a két új lakó közül valamelyik nyitva felejtette a kaput. Alighanem az igazgató lehetett. A mindig csukott kapu azon az őszi napon a legnagyobb meglepetésére sarkig tárva nyitva állt, és a kaputól alig pár lépésre levő fákról, kifesző burkaikat levette éppen akkor kezdtek hullani a diók. De nem ám közönséges diók, hanem hatalmas papírhéjúak. Csalogató koppanásuk messzire elhallatszott a kerítésen kívülre. Ezeket játszi könnyedséggel szét lehet roppantani, nem kell hozzá erős tenyér, kő vagy kalapács. Az agy féltékéit formázó, tekervényes gerezdjeik nem törnek darabokra, nem morzsolódnak szét, hanem sértetlenül bukkannak elő héjukból. Nem csoda, hogy odakintről már régen vágyott rájuk, vágyott rá, hogy maga szedhessen belőlük, amennyit csak akar. A kertész felesége egyetlen egyszer adott nekik egy kis vesszőkosárra valót, lopva, a köténye alatt, hogy a férje ne tudja meg. De valahogy mégiscsak megtudhatta, mert azután soha többé nem hozott. Azért is kívánta meg annyira, mert ismerte már a zamatát. Meg különben is, a tiltott gyümölcs édesebb. Aki azt egyszer megkóstolta, az nem felejtí. Ez ráadásul kétszeresen is tiltott gyümölcs volt, jóformán bele se kóstolhatott, a javát anyja eltette a karácsonyi diós kalácshoz. A kertész felesége jó asszony, nagyon jó és szomorú asszony. A bőre sima, a haja ősz, és sokkal öregebb, mint az arca. Volt egy fiuk, aki tizenhat éves korában meghalt. Róla

beszél a legszívesebben az anyjával. Egyetlen gyerekük volt, nagyon vigyáztak rá, a széltől is óvták, taníttatták, orvosnak szánták, aztán valami fehérvérűségben meghalt. Hogyan lehet valakinek fehér a vére? Az ő elvesztése durvára cserzette a kertész arcát és lelkét, az asszonyét pedig finomra és jóságosra kapálta. Ha a közelébe kerül, neki is mindig megsimogatja a fejét. A férje pedig megharagudott minden emberre, különösen minden gyerekekre.

Szóval valaki nyitva felejtette a kaput. Alighanem az igazgató. Annak járnak mindig másfelé a gondolatai. Akkor jó. Akkor elérkezett az idő. Hiába, alkalom szüli a tolvajt! Körülnézett, sehol egy lélek! Egy gyors elhatározással fogta magát, beosont a kertbe, egy-kettőre teletömte minden zsebét, és még felmarkolt hozzá annyit, amennyi a két tenyerébe belefért. A fák alja terítve volt, nem kellett keresgélni. Már éppen indult kifelé, amikor az egyik fa mögül kilépett a kertész, mellette pedig a dühösen vicsorgó kutya:

- Teszed vissza azonnal! - kiáltott rá.

- Nyitva volt a kapu - próbált magyarázkodni.

- Tedd vissza azonnal, ha mondom. Még hogy nyitva volt a kapu. Ezekről persze minden kitelik. Azt hiszik, most már minden az övék.

Szétnyitotta a markát, kiforgatta a zsebeit, a diók csörögve hulltak vissza a földre, a kutya ugatott, neki pedig úgy vert közben a szíve, hogy majd kiugrott a helyéből. Mi lesz, ha rá uszítja? Azt azért nem mertte megtenni. Csak annyit mondott:

- Meg ne lássalak itt még egyszer!

Attól fogva azonban bosszút forralt. Lassan, de állhatatosan bosszút forralt. Az őszből tél lett, és ő csak várt. Nehogy a kertész megsejtsen valamit. Aztán amikor a télből tavasz lett, egy alkalmas pillanatban fogta a botját, azt, amelyet nagy csattogással a kerítésléceken szokott végig húzni, keresett egy alkalmas lyukat az egyre jobban pusztuló, elhanyagolt kerítésen, azon keresztül bebújt, és tövig letarolta a kertész legnagyobb, maradék büszkeségét, a pirosan, fehéren, sárgán virító hatalmas tulipánágyást. Kíméletlenül kaszabolta a zsenge, húsos szárazakat, a selymes szirmokat, mint az ellenségeit. Olyan erővel csapkodott maga körül, mintha magas, vastag diófákat döntene le, mintha azok a magas diófák az ütéseitől döngve zuhannának le a földre, és a vékony szírom mind papírhéjú dió volna. Mikor végzett, elszörnyedve tekintett végig a művén. A feldúlt ágyás úgy festett, mint valami színes csatamező, szanaszét heverő fehér és sárga ruhás, véres halottakkal. A tulipánok valamikor a régi tulajdonos kedvencei közé tartoztak a japán tulipánfákkal együtt. Szép tavaszi estéken szivarra gyújtott, kihozatta a karosszékét, és illatos, kékes füstfelhőt fújva órák hosszat szóttalanul gyönyörködött bennük. Az új gazdába sokkal kevesebb széperék szorult. Az igazgató egyáltalán nem szerette a virágokat. Nem is beszélt a nyelvüket. A szép tavaszi vagy nyári estén az üzemi konyhában megette a vacsorát, utána csendes csuklással hosszú ideig elüldögélt valamelyik kerti padon, hosszasan vájkált fogai között a késével, tudomást se véve a kert ritkaságairól, a tulipánokról még úgyse. Az állatorvos a kert egyik sarkában kiirtott

egy pár bokrot, és a helyükön veteményeskertet szakított ki magának, a másik sarokban pedig dróthálóval kifutót rekesztett el a tyúkjainak és kacsáinak. Sőt idővel gyöngytyúkokat is szerzett valahonnan, ezek éktelen rikácsolással szenteltelenítették meg a kert addigi előkelő csendjét és a tulipánok színes hallgatását. A kertész mindezt gúnyos mosollyal nyugtázta. Bezzeg korábbi gazdája nem járatta le magát ilyesmikkel. Közönségesen káráló tyúkokkal, hápogó kacsákkal meg fogpiszkálónak használt késsel és hangos csuklással, meg ilyen rikácsoló gyöngytyúkokkal. De ezek itt... Micsoda világ ez! Micsoda világ! Így aztán a tulipánok lekaszabolásával az elevenjére tapintott. A legkedvesebb emlékeit dúlta széjjel.

És attól fogva már nemcsak Komisztól, de a kertésztől is félt, mint a tűztől. Nagy ívben kerülte, ha csak lehetett. Igaz, korábban se szívesen találkozott vele, és ha néha mégis belebotlott, köszönni se igen köszönt neki. Csak motyogott valamit az orra alatt. Most viszont Kari jóvoltából, meg amiért nem meri megmondani neki az igazat, be kell mennie a kastélyba. Alig egy hónappal azután, hogy letarolta a tulipánokat. Végig kell mennie azon a hosszú, sárga kavicsos úton, és úgy tenni, mintha az a legegyszerűbb dolog volna a világon. És elmenni a tulipánagyás mellett, ami közben már rég elvirágzott volna. Úgyhogy most már igazából mindegy. Persze, elvirágozva egész másképpen néz ki egy ágyás, mint letarolva. És a kertész biztosan sejt valamit. Az nem létezik, hogy nem gyanakszik rá...

Volt hát baja elég, főtt a feje, de azért azonnal hazaszaladt, ahogy Kari mondta, letette a táskáját, egy perc alatt bekapta az ebédet, amit anyja odakészített a sütőbe, és rögtön utána kiment a kertkapu elé. Tájékozódni. Lesz, ami lesz. Az igazgató ilyenkor egész biztos nincs otthon, őt nem várja senki, mindig csak vacsora után jön haza. Csak a kertész. Neki félig-meddig ez itt a munkahelye, sőt itt is lakik a feleségével. A kastély alagsorában. Márpedig akkor Komiszt harapós kedvében találják. Tekintete a kapu közelében álló diófákra esett, amittől inába szállt még a maradék bátorsága is. Talán az állatorvos? Igen, az talán mégiscsak itthon lehet. Az néha délután csakugyan itt tesz-vesz a tyúkjai meg kacsái között, és idomítja Komiszt. Belekapaszkodott ebbe az utolsó szalmaszálba, belehallgatott a kert mélyébe. Sehol semmi. Se csaholás, se parancsszavak, se utasítások, hogy hozd vissza, gyere ide meg ilyesmi. Hirtelen magához tért. Úgy látszik, a sok izgalom meg a félelem teljesen elvette az eszét. Hiszen, ha itthon volna, és ráérne, akkor ő jött volna Gréta elé. Akkor Gréta nem kér kísérőt maga mellé. Kari pedig nem jelentkezik, és nem hajszolja bele ebbe az egészebe. De ha nem jönnek minél előbb, fogja magát, és elmegy. El ő! Majd hazudik valamit Karinak. Hogy nem engedték, hogy az anyja cédulát hagyott az asztalon, és elküldte valahová. Igen, ez jó lesz! Csináljon, amit akar. Már indult is volna, amikor egyszerre csak megjelentek. Kari Gréta mellett ment. Alig volt alacsonyabb nála. És olyan lazán beszélgetett vele, mint ők ketten szoktak. És hogy meg tudta játszani magát! Hogy adta az ártatlant! Nagy csodálkozva úgy tett, mintha csak véletlenül futottak volna össze, aztán egy-két szóval úgy ren-

dezte a dolgot, hogy csatlakozzon hozzájuk, ha már egyszer itt van. Sőt az ösvényen elindulva egy kicsit még előre is tuszkolta, hogy velük is legyen, meg ne is. Az utóbbi időben ő is így megy az anyjával, ha egyáltalán együtt mennek még valahová. Amióta elengedte a kezét, egyre messzebb kerül tőle.

Óvatosan vette a kavicsos kanyarokat, mint az autós, akire szemből állandó veszély leselkedik, akinek bármikor elébe vághatnak a túloldalról. Hátral a két utas gondtalanul csevegett, de semmit nem értett a szavaikból. Minek is törődne az utas a kanyarokkal! Gréta Kariban bízott, Kari benne, ő pedig abban, hogy szerencséje lesz. Hogy ép bőrrel megússzák a dolgot. Végre elfogyott minden kanyar, és az út kétfelé ágazott: egyenesen előre fel a kastély bejáratához, jobbra pedig a kertészház alagsori lakása felé. Onnan még az utolsó pillanatban is kijöhet. Ugatni soha nem szokott, ez benne a legrosszabb. Talán ezért is hívják Komisztnak. Szinte futva indult fel a lépcsőn, alig tudták követni. Az ajtó előtt egyszerre biztonságban érezte magát. Most már csak lentől jöhet, onnan pedig fedezve van. Megnyomta a csengőt. Mire utolérték, az állatorvosné már ajtót is nyitott.

- Ezek a bátor fiatalemberek felkísértek - mondta neki Gréta.

- Ó, hát nem kellett volna. Bezárattam a kutyát. Már tegnap meghagytam a férjemnek, hogy szóljon. De elfelejtette. Ma pedig kora hajnalban jöttek érte. A nagy sietségben kimehetett a fejéből. Meg olyan korán biztosan nem is akart zavarni.

- Hát akkor köszönöm - mondta Gréta, és már el is tűntek az ajtóban.

- Szívesen - szólta utána Kari. - Mintha mindkettőjüknek szólta volna a köszönet. De mégis egyedül magára vette. Aztán hozzá fordult.

- Jól befürödtünk - mondta gúnyosan. Látszott rajta, hogy elégedetlen.

- Te fürödtél be.

- Veled együtt.

- Semmi közöm az egészhez.

- Én legalább nem majréztam.

- Én se.

- Dehogynem!

- Mégis utánam jöttél.

- Csak játékból.

- Játékból?

- Most mit sírsz? Ép bőrrel megúszta.

Már megint ez a mit sírsz, meg ez a megúszta. Erre nincs mit mondani. Már megint az övé az utolsó szó. Már megint neki lesz igaza. Az eszét játszotta végig az úton, nyomta a szöveget, aztán jól leégett, és őt is égetni akarja. Neki csak játék volt, és neki lesz igaza. Mert tényleg mind a ketten jól befürödtek. Most majd napokig ezen rágódhat.

Kari viszont már túl is tette magát az egészen, már meg is találta a következő pillanat örömét.

- Gyere, fussunk!

- Semmi kedvem.
- Innen jól fel lehet gyorsulni.
- Mondom, hogy semmi kedvem.
- Gyere már! Ki ér le előbb?

Rövid tétovázás után mégis megiramodott. Ám alig adta át magát a meredek lejtő élvezetének, amikor hirtelen eszébe jutott a kertész. Itt bármikor felbukkanhat! Hacsak be nem zárták őt is, mint a Komiszt. De ez most kivételesen jól jött. Ez a félelem a kertésztől nagyon jól jött. Ettől szinte szárnyakat kapott, a lábai elszakadtak a földtől, és úgy megindultak, mint még soha. Jobbra lent egy pillanatra még látta felvillanni a letarolt tulipánok csonka töveit, és száraz, színtelen szirmait, majd közvetlenül maga mellett Kari elmaradó alakját. Most megmutatja neki! Úgy állva hagyja, mint a huzat. Erre vajon mit talál ki?

Nagy László tusrajza Szécsi Margit: Papírkorona című verséhez (vázlat, 1969)

